

4. Istniejące formy ochrony przyrody

Rozdział ten obejmuje opisy wszystkich obszarów i obiektów objętych ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody, występujących na terenie województwa zachodniopomorskiego. Należą do nich, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz.1220 z późn. zm.):

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- stanowiska dokumentacyjne,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Wykaz istniejących form ochrony sporządzono na podstawie danych znajdujących się w zasobach RDOŚ. Stan prawny obszarów na 29 stycznia 2010 r.

Liczba z kolumny Lp. w załączkach tabelarycznych niniejszego opracowania jest odpowiednikiem liczby porządkowej w bazie cyfrowej.

4.1. Parki narodowe

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1,000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego zostały utworzone 2 parki narodowe. Ich wykaz i opis umieszczony został w załączniku nr 1.

4.2. Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na terenie województwa zachodniopomorskiego utworzono 102 rezerваты przyrody. Ich wykaz i opis umieszczony został w załączniku nr 2.

4.3. Parki krajobrazowe

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Na obszarach graniczących z parkiem została wyznaczona otulina.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego utworzono 7 parków krajobrazowych. Ich wykaz i opis umieszczony został w załączniku nr 3.

4.4. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego dotychczas utworzono 23 obszary chronionego krajobrazu. Ich wykaz i opis umieszczony został w załączniku nr 4.

4.5. Obszary Natura 2000

Europejska sieć ekologiczna NATURA 2000 jest krokiem Unii Europejskiej w kierunku trwałego zabezpieczenia zasobów przyrodniczych na obszarze państw członkowskich.

Podstawą funkcjonowania sieci Natura 2000 są dwie dyrektywy:

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r., w sprawie siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. Dyrektywa Siedliskowa (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992 r., str. 7-5 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102 z późn. zm.);
- Dyrektywa 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r., w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków, tzw. Dyrektywa Ptasia (Dz. Urz. UE L 103 z 25.04.1979 r., str. 1-18, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t.1, str. 98 z późn. zm.).

Natura 2000 tworzy wspólną europejską sieć obszarów chronionych, na którą składają się:

- obszary specjalnej ochrony ptaków, tzw. OSO – obszary wyznaczone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w którego granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju;
- specjalne obszary ochrony siedlisk, tzw. SOO – obszar wyznaczony, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków;
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty – projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, który w regionie biogeograficznym, do którego należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także może znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty jest obszar w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujący się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania.

Zgodnie z art. 25 ustawy z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz.1220 z późn. zm.) obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w ustawie o ochronie przyrody. Na terenie województwa zachodniopomorskiego utworzono dotychczas 21 ostoi ptasich, w tym: 17 znajdujących się w całości w woj. zachodniopomorskim, 2 położone na granicy województw, 2 morskie oraz 41 ostoi siedliskowych, w tym: 38 położonych w całości w województwie zachodniopomorskim, 2 na pograniczu województw, 1 morską. Wszystkie 41 ostoi siedliskowych funkcjonuje jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty, zatwierdzone decyzjami Komisji Europejskiej z lat 2007-2008. Minister Środowiska w ciągu 6 lat, od czasu zatwierdzenia ich jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty, powinien wyznaczyć je jako specjalne obszary ochrony siedlisk. W roku 2009 r do Komisji Europejskiej zostało przykazane kolejnych 19 obszarów siedliskowych.

Wykaz i opis obszarów przedstawia załącznik nr 8 opracowania.

4.6. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego powołano dotychczas 2512 pomników przyrody. Ich wykaz i opis umieszczony został w załączniku nr 5.

Niektóre z pomników przyrody ze względu na to, iż nie zostały odnalezione w terenie nie zostały umieszczone w załączniku graficznym niniejszego opracowania.

4.7. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Uwzględnienie użytków ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkiem ustawowym. Wiąże się z tym określone następstwa nakazujące planistom dostosowanie swoich projektów do wymogów przepisów dotyczących ochrony przyrody.

Gospodarka na tych obszarach powinna zmierzać do zapewnienia takich warunków środowiska, które gwarantują zachowanie cennych biotopów. W przypadku istnienia elementów degradujących (np. wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków, arterii komunikacyjnych i in.) działanie winno zmierzać do zminimalizowania ich oddziaływania na drodze rozwiązań technicznych lub prawnych (np. zakaz wysypywania śmieci w określonych miejscach). Jednocześnie sprawą pilną staje się rekultywacja zniszczonych obszarów. W poszczególnych przypadkach wskazane jest konsultowanie się z przyrodnikami w celu określenia sposobów uniknięcia kolizji na drodze przyroda - gospodarka człowieka.

Obiekty tej kategorii, odpowiednio oznakowane, powinny być chronione przede wszystkim przed działaniami dewastacyjnymi, wysypywaniem śmieci, odprowadzaniem ścieków, plantowaniem itp.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego utworzono dotychczas 1361 użytków ekologicznych. Ich wykaz i opis umieszczony został w załączniku nr 6.

4.8. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego dotychczas utworzono 38 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Ich wykaz i opis umieszczony został w załączniku nr 7.

4.9. Stanowiska dokumentacyjne

Stanowiskami dokumentacyjnymi są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego dotychczas utworzono 6 stanowisk dokumentacyjnych.

L.p.	Nazwa	Akt powołania Publikacja	Gmina	Miejscowość najbliższa	Cel ochrony	Opis powierzchni	Uwagi
POWIAT KOŁOBZESKI							
1.	brak	Uchwała Nr XL/272/06 Rady Gminy Gościno z dnia 29.06.2006 (Dz. U. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 90, poz. 1660)	GOŚCINO	Karkowo, Robuń	Ochrona i utrzymanie we właściwym stanie tworów i składników przyrody.	Wyrobisko po byłej żwirowni z łożami warwowe, skamieniałości organiczne	powierzchnia 0,14 ha

L.p.	Nazwa	Akt powołania Publikacja	Gmina	Miejscowość najbliższa	Cel ochrony	Opis powierzchni	Uwagi
POWIAT GOLENIOWSKI							
2.	Góra Zielonczyn	Uchwała Nr XXXII/285/05 Rady Gminy Stepnica z dnia 30.12.2005 (Dz. U. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 37, poz. 641)	STEPNICA	Zielączyn	Zachowanie w formie odsoniętego w wyniku eksploatacji kopalni zbocza „Góry Zielonczyn”.	Dawna kopalnia. Piaski pochodzenia morenowego i kemy fluwioglacjalne stadiu pomorskiego zlodowacenia bałtyckiego.	powierzchnia 1,32 ha
POWIAT GRYFICKI							
3.	brak	Uchwała Nr L/354/09 Rady Gminy Rewal z dnia 23.10.2009 Dz. U. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 1, poz. 11 z 6 stycznia 2010r.	REWAL	Trzęsacz	Zachowanie aktywnego klifu będącego w ciągłym rozwoju zależnym od budowy geologicznej klifu.	Nadmorski brzeg klifowy w stadium aktywnej abrazji. Naturalne odsłonięcie o wys. 12 m z czytelnym obrazem budowy geol.	powierzchnia 0,025 ha
4.	brak	Uchwała Nr L/354/09 Rady Gminy Rewal z dnia 23.10.2009 Dz. U. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 1, poz. 11 z 6 stycznia 2010r.	REWAL	Śliwin	Aktywne procesy abrazji klifowego brzegu morskiego zależnego od budowy geologicznej klifu i podbrzeża.	Brzeg klifowy na odcinku Trzęsacz-Śliwin odsłonięty w wyniku procesów abrazji i masowych ruchów grawitacyjnych.	powierzchnia 0,135 ha
5.	brak	Uchwała Nr L/354/09 Rady Gminy Rewal z	REWAL	Niechorze	Aktywne procesy abrazji klifowego	Nadmorski brzeg klifowy z aktywnie	powierzchnia 0,1 ha

		dnia 23.10.2009 Dz. U. Woj. Zachodniopom orskiego Nr 1, poz. 11 z 6 stycznia 2010r.			brzegu morskiego w decydującym stopniu zależne od budowy geologicznej.	zachodzącymi procesami abrazji. Naturalne odsłonięcia o łatwej dostępności z poziomu plaży.	
6.	brak	Uchwała Nr L/354/09 Rady Gminy Rewal z dnia 23.10.2009 Dz. U. Woj. Zachodniopom orskiego Nr 1, poz. 11 z 6 stycznia 2010r.	REWAL	Rewal	Zachowanie aktywnych procesów abrazji w decydującym stopniu zależne od budowy geologicznej klifu.	Nadmorski brzeg klifowy o wys. 10 m n.p. plaży w stadium aktywnych procesów abrazji. U podstawy rozległe wysięki wód gruntowych.	powierzchnia 0,01 ha